

szerelmes sms-t ad közre, végül téma szerinti kategóriákban kapunk egy kis gyűjteményt az sms-folk-lór legnépszerűbb darabjaiból.

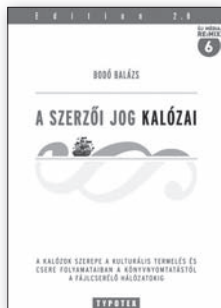
FALVAI MÁTYÁS

(Magyar Szemiotikai Társaság – Inter Kft. – Prae.hu, Budapest, 2011, 132 oldal, 1200 Ft)

### BODÓ BALÁZS:

#### *A szerzői jog kalózzai*

Letöltés közben írok: *A szerzői jog kalózzai* című könyvről. Vártam ezt a kötetet, remélve, hogy alapos tudást szerezhetek a szerzői jogviszonyok kérdéskörében. Bodó Balázs remekül megírt könyve, bár néhol túl tagolt, de éppen ezért jól áttekinthető, igazi hiánypótló munka. Remek offline/online kezdete egy vitás korszaknak. A könyv a Typotex Kiadónál és a Google Booksnál jelenik meg, sőt egyes részleteit, az irodalomjegyzéket külön is letölthetjük, már csak ezért is érdemes lenne a polcra tenni. (A könyv nem tér ki bővebben a Google szolgáltatására, amely maga is megtörni igyekszik a szerzői jogok monopóliumát. A keresőírást által üzemeltetett e-könyves-



boltban azt a hiányt igyekeznek pótolni, amit a p2p kalózzai töltnek be ma a maguk területén.)

A könyv elején a szerző tisztázza a kalózkodás fogalmát, amely több forrás szerint sem rablást jelent, ahogy egyes szervezetek sugallják, hanem azt a tiltott másolást, amit a szerzői jogok ma nem tudnak értelmezni, ezért nem engednek. Bodó ennek újragondolását javasolja a szövegben, ami ha nem történik meg, akkor csak romlani fog a helyzet; számos terület veszíthet ezen, az irodalomtól a zenéig, ahol sok esetben a haszon a teljes megosztás egyik következménye lehet.

A kötetet három részre lehet osztani. Az elsőben alapos történeti áttekintést kapunk a középkori nyomdai sokszorosítás problémáiról, majd az első szerzői jogi és másolási szabályozásokról. Az első nyomtatott könyvek esetében a problémát nemcsak a másolásuk okozta, hanem az azokba történő durva beavatkozások: általában csonkítva adták

ki őket újra. A könyv első részének tanulsága, hogy a szerzői joggal való kalózkodás vezetett az első szabályozási törvényekhez. Ma viszont, amikor a technika tökéletes e-másolatok létrehozást teszi lehetővé, nem a másolás, hanem a megosztás az új probléma.

Bár az első kalózállam, az USA szerepének tisztázása zavarosnak tűnt számomra, fontos erről is tudni. A második részhez olyan gondolatok vezetnek át, mint például hogy a gazdasági fejlettség szintje egyenes arányban áll a szellemi tulajdon védelmének erősségével. Tehát nem véletlenül vált az USA a legjobb pandúrrá mára.

A könyv 300 oldalának mintegy a fele foglalkozik a téma történeti felfeztetésével, majd a globális fizikai és internetes térben zajló folyamatokról ír a szerző. A központosítás nélküli elosztás (p2p) és az erről folytatott társadalmi vita korszakát éljük ma. Ebben a vitában először tűnnek erősebbnek az egyének összefogásával létrejövő csoportok, mint a cégek, amelyek szerzői jogok által érintett termékeket forgalmaznak. Bodó kutatásokra és más tanulmányokra alapozva nemcsak definiálja a termék fogalmát, de ki is terjeszti azt: a mai zeneiparban az albumtól mint egységről a zeneszám felé mozdult el a közönség (piac), azaz a tökéletes digitális másolás következtében maguk a fogyasztók válnak új elosztási központtá. Ez a tudás alakítja a jövőképeinket is; ezt felismerve a csoportokba szerveződött fogyasztók igényei befolyásolják, átírják a folyamatokat.

Egy lábjegyzetből kiderül, hogy a kulturális térben ma már beszerezhetetlen művek, amelyek újra a

piacra kerültek, egymilliárd dollár fogyasztói többletet indikáltak csak az Amazonnak. Így jutunk el végül oda, hogy az olyan cégek, mint az Amazon és a Google, átalakíthatják magát a szerzői jogot abban az értelemben, amelyben az a 18. században létrejött.

Izgalmas megtudni, hogy a szerzői jogaiért kiálló Microsoft több tanulmány szerint érdekelt saját szoftverei illegális terjesztésében, mivel a programjait megismérlőket a későbbiekben „vásárlókká lehet konvertálni”. Bodó Balázs könyve kötelező olvasmány, felhasználásával mi magunk is a mai kulturális folyamatok alakítói lehetünk.

KOZÁK IGNÁC TIBOR

(Typotex Kiadó, Budapest, 2011, 340 oldal, 3900 Ft)

### DANIEL DOMSCHEIT-BERG: *Wikileaks – A leleplezés Hogyan működöttük a világ legveszélyesebb weboldalát*

A cím leginkább izgalmas kalandokat, számos eddig nem is sejtett világméretű összeesküvés leleplezését, harcedzett paranoiánk totális megalapozottságát sugallja, ám a szenzációra éhes olvasónak ebben az esetben csak diétás koszt kerül az asztalára. Szó se róla, sok érdekes adat, történet szövi át a fejezeteket,

de ezek mélységüket tekintve nem tárnak fel újabb, az eddig ismertnél szörnyűbb valóságot. A fiatal programozó szerző leleplezési kísérlete ebben az esetben nem azt jelenti, hogy első kézből (Domscheit-Berg volt a szervezetben az alapító jobbkeze) szerzett információkhoz juthatunk arról, hogy Julian Assange valóban az anti-

krisztus, ahogy azt sokan sejtették, ráadásul még arról sem olvashatunk a sorok között, hogy a szabadságharcos valamilyen világhatalomra törő állam ügynöke. Ez a kötet az emberek információs szabadságáért harcolni akaró két barát kapcsolatá-

nak változásairól, az emberi jellem formálódásáról/torzulásáról szól; arról, miként változhat meg minden a hirtelen kapott világméretű nyilvánosság és az ezzel járó vélt vagy valós hatalom hatására. És elsősorban természetesen arról, hogy mi a transzparencia, mitől jó vagy rossz, mennyire különböző módokon lehet értelmezni azt.

Néha az az érzésem, hogy lasan és észrevétlenül mindannyian azoknak a tévé- és mozifilmeknek váltunk a szereplőivé, amelyek korábban éppen attól voltak érdekesek és csábítóak, hogy világuk olyannyira távol esett a miénktől,

amiben hétköznapi emberekként éltük kellemesen vagy kellemetlenül szürke mindennapjainkat. Aztán a James Bondok, az igazságért a Mátrix ellen is fegyvert ragadó Neók, a háttérben ármánykodó főellenségek lassan mind-mind kiléptek a regények és a torrentoldalak univerzumából. Kontúrjaikat azok az állítások (és persze gyak-

ran egyidejűleg az ellenkezőjük is) rajzolják ki, illetve rajzolják újra, amelyek megbízhatósága a titkok természetéből fakadóan mindig kérdéses marad. Ezáltal teljesen bizonytalanná válik, hogy mi igaz és mi nem, ha egyáltalán értelmezhetőek még

ezek a fogalmak. Az utóbbi néhány évben nem múlt el úgy hét, hogy ne lepleztek volna le valamilyen rettenetes összeesküvést, hogy ne derültek volna ki olyan adatok, információk, amelyek alapjaiban kérdőjelezték meg mindazt, amit addig gondolt az ember. De valóban lehetséges, hogy valaki egyszerre legyen gonosz titkosügynök és ártatlan, a politikai hűsáradálót által feldolgozott áldozat? A hozánk eljutó információ mennyiségének drasztikus növekedése, a mindenféle szűrő nélkül ránk zúduló, egymásnak ellentmondó hírek áradata alapjaiban változtatta



meg a világot, amiben élünk, és ebben az új világban szinte lehetetlen a tájékozódás. De mégis mi a jobb: ha mindent tudunk, vagy ha saját érdekünkben eltitkolnak előlünk dolgokat? De ki, mit és miért? Kitől kap erre felhatalmazását? Valóban az én érdekemben cselekszik? És ha információhoz jutok, azt hogyan szűröm? Hogyan továbbítom? Esetleg kinek az érdekében vagy ki ellen használom fel? Mekkora hatalmat jelent az információ birtoklása?

Ezt a kötetet elsődlegesen azért érdemes elolvasni, mert olyan kérdésekre irányítja rá a figyelmünket, amelyek valóban figyelmet érdemelnek, és amelyek vizsgálata nélkül nehezebb megértenünk azt az új világot, amiben ma élünk. Még akkor is így van ez, ha ezekre a kérdésekre nyilvánvalóan nincsenek egzakt válaszok. Ez a könyv az információról és annak teremtő vagy pusztító erejéről szól; arról, hogy mivé formálhat bennünket vagy mivé formálhatjuk általa a valóságot.

Természetesen jogosan merül fel a kérdés: összességében mitől is több ez a könyv bármelyik „összevesztem a haverommal, aki cseppet sem olyan jófej, mint amilyennek a villában mutatta magát” típusú remekműnél? A válasz egyszerű: ebben az esetben az ember valamiért könnyen elhiszi, hogy neki és nekünk ugyanaz a vélt vagy

valós titkoktól zsúfolt képregényvalóság az otthonunk.

CSEPREGI JÁNOS

(Fordította Malyáta Eszter,  
Nyitott Könyvműhely, Budapest,  
2011, 324 oldal, 2980 Ft)

**DYLAN JONES:**  
**Cameron Cameronról**  
*Kötetlen beszélgetések a brit miniszterelnökkel*

David Cameron miniszterelnökké választásáig a brit Konzervatív Párt tizenhárom évet töltött ellenzékben. Ez nem szokatlan a brit politikában, hiszen Tony Blair 1997-es választási győzelmét megelőzően, a Thatcher–Major-korszakban a baloldali Munkáspártnak tizennyolc szűk esztendő kellett kibőjtölnie. Cameron azonban egy, a hosszú kormányzati periódusba belefáradt, társadalmi beágyazottságát és világos irányvonalát veszített, meglehetősen népszerűtlen politikai erő vezetését vette át 2005-ben. Hasonló feladat várt rá, mint korábban Blairre: a gyökeresen megváltozott társadalmi-politikai körülményekhez alkalmazkodva újra kellett pozícionálnia pártját, hogy visszaadja annak győzelmi esélyeit.

Többek között ez utóbbi folyamatot követi nyomon Dylan Jones